

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ
สังกัดกระทรวงมหาดไทย
BUDDHADHAMMA INTEGRATION FOR MORAL MODEL DEVELOPMENT OF
OFFICIALS UNDER MINISTRY OF INTERIOR

พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์*

สุรพล สุยะพรหม**

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา***

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑)ศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการดำเนินการตามหลักจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ๒)ศึกษาหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ๓)พัฒนาและนำเสนอตัวแบบจริยธรรมที่บูรณาการร่วมกับหลักพุทธธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเบื้องต้น จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๓๔ รูป/คน ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และผู้มีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่มจำนวน ๑๑ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ และการวิจัยเชิงปริมาณเป็นข้อมูลปิดท้าย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย ๓ กรม จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๔๐๐ ตัวอย่างจากประชากร ๗,๘๔๗ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา

*** อาจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการดำเนินการตามหลักจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ถูกมองในภาพรวมเกี่ยวกับการร้องเรียนและคดีความเกี่ยวกับการประพฤติ ผิดหรือการละเมิดจริยธรรมที่ประสบปัญหาส่อไปในทางทุจริต ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่อยู่ในส่วน ภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดและให้บริการประชาชน หน่วยงานในส่วนท้องถิ่นมีสถานะเป็นนิติ บุคคล กรมต้นสังกัดในส่วนกลางมีหน้าที่ควบคุมดูแลข้าราชการในส่วนกลาง โดยเฉพาะกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการควบคุมหน่วยงานส่วนท้องถิ่น จึงใช้ช่องว่างทางกฎหมาย แสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเอง กรมเพียงแต่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนเชิงนโยบาย โครงการฝึกอบรม กิจกรรมที่สนับสนุนให้ปฏิบัติตามกฎหมายแต่ด้วยผลประโยชน์จากงบประมาณจำนวนมากที่ส่วน ท้องถิ่นได้รับก่อให้เกิดการร่วมมือทุจริตด้วยความสมยอมระหว่างข้าราชการและผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ข้าราชการบางคนยังคงมีทัศนคติที่ผิดด้วยการขอให้ตนมีส่วนได้ใครจะทำผิดก็ไม่เป็นไร ยังให้ความ นิยมวัตถุตามกระแสนิยม กระทรวงมหาดไทยมีศูนย์ต่อต้านการทุจริตขับเคลื่อนอย่างเข้มข้นร่วมกับการมีส่วนร่วมตรวจสอบภาคประชาชน แต่ยังคงมีปัญหาเพราะข้าราชการยังขาดจิตสำนึก ผู้บังคับบัญชาต้องกระทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี สิ่งสำคัญคือกระบวนการขัดเกลาเพื่อการพัฒนาด้วย ข้าราชการให้ยึดถือศรัทธาและปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม เพื่อลดปัญหาจากการละเมิดและ ประพฤติมิชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้หมดสิ้นไป

๒) หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ สังกัด กระทรวงมหาดไทย โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ๒ หลักธรรม คือ **บุญกิริยาวัตถุ ๓** ได้แก่ หมดทาน ศีล และภavana และ**โลกบาลธรรม** ได้แก่ หิริ และโอตตปปะ ในระดับการปฏิบัติตามหลัก พุทธธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ หมดหิริ หมดทาน หมดโอตตปปะ หมดศีล และหมดภavana

๓) ตัวแบบจริยธรรมที่นำมาบูรณาการร่วมกับหลักพุทธธรรมของข้าราชการ สังกัด กระทรวงมหาดไทย โดยรูปแบบที่เหมาะสมและมีความสอดคล้องเป็นรูปแบบ “SGDBD MODEL” ซึ่งจะทำให้ประมวลจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นดังนี้

หิริ S=Shame (Moral Shame) เป็นความละอายต่อการทำชั่วหรือไม่เดินไปสู่ความ เสื่อม ต้องเคารพศักดิ์ศรีของตนเองที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา มีสติ ระลึกได้และมีความละอายชั่ว จนตระหนักว่าการทำสิ่งไม่ดีเป็นสิ่งที่ทำยาก

ทาน G=Give (Merit Acquired by Giving) เป็นการให้ที่ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน เป็น การอนุเคราะห์บรรเทาความเดือดร้อน เป็นพื้นฐานที่ส่งเสริมในการให้ที่ซื่อสัตย์ใจไม่ให้เกิดความโลภ ออยากได้ของผู้อื่น เป็นการขัดเกลาพฤติกรรมไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และเป็นเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ ระหว่างกัน ทำให้องค์กรเกิดความสงบสุข

โอตตปปะ D=Dread (Moral Dread) ความเกรงกลัวต่อบาป เป็นสิ่งสำคัญของนัก ปกครองที่ใช้ควบคุมจิตใจให้ดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างมีความสุข การปฏิบัติ หน้าที่โดยไม่เกรงกลัวต่อผลของการทำผิด ปลุกจิตสำนึกและตระหนักกลัวผลกรรมที่ตนเองกระทำ

ศีล B=Behavior (Moral Behavior) เป็นความปกติ เป็นข้อปฏิบัติ เป็นกรอบที่คอยควบคุมความประพฤติทางกายวาจาให้อยู่ในความดีงาม ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น เป็นเครื่องเตือนสติให้งดเว้นการกระทำชั่ว ไม่ปฏิบัติขัดแย้งต่อกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และจริยธรรมที่ดีงาม

ภาวนา D=Development (Mental Development) เป็นการปรับปรุง การทำให้ดีขึ้น เจริญขึ้น ด้วยการพัฒนาตนเองและระบบงานให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็วถูกต้อง เต็มกำลังความสามารถ ใช้ทรัพยากรและทรัพย์สินด้วยความประหยัดคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม แสวงหาวิธีการใหม่เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จมากขึ้น

การประยุกต์นำตัวแบบหลักพุทธธรรมจากการวิจัย คือ “SGDBD MODEL” โดยคัดเลือกหมวดพุทธธรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการ กิจกรรม และหัวข้อการอบรม ก็จะช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ของงาน จากการที่ข้าราชการได้นำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับตนเอง เพื่อนร่วมงานในองค์กร และจะก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อกระทรวงมหาดไทยโดยรวม

Thesis Title : Buddhadhamma Integration for Moral Development of Officials under Ministry of Interior

Researcher : Mr.Phongphat Chittanurak

Degree : Doctor of Buddhism (Public Administration)

Thesis Supervisory Committee :

Assit.Prof.Dr. Surapon Suyaprom, B.A., M.A., Ph.D. (Pol.Sc.)

Phrakrusangkarakkittisak Kittipunyo, Dr. B.A., M.A., Ph.D. (Public Admin.)

Date of Graduation : 31 March 2016

ABSTRACT

Objectives of this research were; 1. To study general context, problems and practice according to the ethical principles of the officials of the Ministry of Interior, 2. To study Buddhadhamma promoting the ethical model development of the officials of the Ministry of Interior and 3) To develop and propose the ethical model integrated with Buddhadhamma of the officials of the Ministry of Interior.

Methodology was the mixed methods using the qualitative research as the main principal, collected data from 34 key informants with structured in-depth-interview and from 11 participants in focus group discussion and analyzed data by descriptive interpretation. The quantitative research collected data from 400 samples from the populations of 7,847 people from 3 departments, analyzed data with descriptive statistics; frequency, percentile, mean and standard deviation.

Findings were as follows:

1. General context, problems and obstacles of practice along with the ethical principles of the officials of the Ministry of Interior were viewed from complaints and criminal cases by misconducts or ethical principle abuse indicating the tendency of corruption. Most cases were from regional and local units that were closed to the public. The regional and local units were juristic entities. The central department, especially the Department of Local Administration does not have direct controlling authority over the regional and local administrative organization. They might use this gap to seek the interest for themselves. The Department of Local Administration only support and facilitate the policy, training and laws abiding activities. The regional and Local Administrative Organizations operated with the huge amount of budget that might lead to cooperation with local influent persons to embezzle the budget for own benefits. Some officials still have wrong attitude to have the part in project operation, even that project might be handled by not-so-straight means. They are still materialistic as the popular current of the society. The Ministry of Interior has mobile corruption suppression units with cooperation from public. Even though the problems still exist because the officials lack conscience. The supervisors must act as the good examples. More importantly, there should be the socializing process to develop the officials to behave and practice according Buddhaddhamma to reduce or eliminate the misconducts and power abuse.

2. Buddhaddhamma that can be integrated to supports the ethical model development of the officials of the Ministry of Interior is of two. One is Punyakiriyavattu 3; Dana, giving, Sila, precepts and Bhavana, meditation and Lokapaladhamma; Hiri, moral shame and Ottappa, moral dreads. Practice along the Buddhaddhamma by overall was at high level, from high to low; Hiri, Dana, Ottappa, Sila and Bhavana accordingly.

3. The ethical model integrated with Buddhaddhamma for the officials of the Ministry of Interior could be coined as “**SGDBD Model**”. This model would make the ethical codes of conduct of the officials of the Ministry of Interior more complete as:

S=Shame moral shame is the shame to do evil things, to commit bad conduct that would lead to ruin. One must respect one’s own dignity trained by the family and educational institutions. Be mindful and moral shameful and realized that bad things are difficult to do.

G=Give merits acquired by giving. It’s giving that is not a burden to oneself but the sacrifice to reduce suffering of others. It was the basic of mind cleaning so that one would not be greedy for other’s properties. It was the behavior training for not to be the conflicts and it was the bond of each other’s minds so that the organization would be peaceful and happy.

D=Dread or moral dread; being afraid of sins. It was the important things for administrators to control their minds and live the life with others in the society happily. This would help administrators to perform their duties without being afraid of wrong doing, awakening the consciousness and being afraid of the results of bad actions, Kamma.

B=Behavior or moral behavior, this is the morality to live together with others in the community. It was a framework for reminding for not to do evils, not to break the national laws, rules and regulations and fine ethical rules.'

D=Development mental development. It was doing for betterment, self and job development to match the changing current in order to render services to people fast and accurately and effectively, using resources and properties most effectively for the public and seeking for new ways to perform the task faster and more effectively.

The application of "**SGDBD Model**" to fit with the objectives of projects, activities and topics of training would bring the job efficiency. When the officials applied Buddhaddhamma by themselves and the work-teams in the organization would yield the good image of the Ministry of Interior as a whole.

๑. บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาท เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ประจำปี ๒๕๕๗ ณ วังไกลกังวล วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ความว่า

“ข้าราชการไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ระดับไหน มีหน้าที่อย่างไร ล้วนแต่มีส่วนสำคัญ อยู่ในงานของแผ่นดินทั้งสิ้น ทุกคนจึงต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยอุดมคติ ด้วยความเข้มแข็งเสียสละ และระมัดระวังให้การทุกอย่างในหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้องเที่ยงตรง ด้วยความระลึกว่าตัวเองอยู่เสมอกว่า การปฏิบัติตัวปฏิบัติงานของตน มีผลเกี่ยวเนื่องถึงสุขทุกข์ของประชาชน ตลอดจนความเจริญขึ้นหรือเสื่อมลงของประเทศชาติ”¹

พระบรมราโชวาทดังกล่าว พระราชทานให้แก่ข้าราชการให้มีจิตสำนึกที่ศรัทธา และ พฤติกรรมในการทำงานที่ยึดมั่นในประโยชน์ของประชาชน ยึดถือความถูกต้องเป็นธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จทันการ เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของประชาชน ซึ่งทุกรัฐบาลต้องน้อมนำพระบรมราโชวาทมาปฏิบัติ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการหรือสำนักงาน ก.พ. เป็นผู้พัฒนาข้าราชการให้เป็นข้าราชการที่ดี และเผยแพร่พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้แก่ข้าราชการและประชาชนทั่วไปได้รับทราบและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเรื่อยมา

สำนักผู้ตรวจการแผ่นดินโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน มีบทบาทในการดำเนินการด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งกำหนดให้ภาครัฐต้องจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ มีหน้าที่ในภาพรวมคือ พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี ๑) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือ ปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และ ๒) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการ ส่วนท้องถิ่น ในส่วนอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดให้มีการดำเนินการตามนโยบายราชการบริหารแผ่นดิน มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพคุณธรรมและจริยธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำประมวลจริยธรรมกับหน่วยงานทุกภาคส่วนของ ภาครัฐ ตามมาตรา ๒๗๙ หากเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อ ความเสียหายต่อส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและ สอบสวนโดยไม่ต้องมีการร้องเรียนก็ได้ สำหรับสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับ จริยธรรมเรียงอันดับจาก

¹ สำนักงานข้าราชการพลเรือน. พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวัน ข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๕๗. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/index.php?option=com...id...> [๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘].

มากไปน้อยได้แก่ พฤติกรรมไม่เหมาะสม ทุจริตต่อหน้าที่ การบริหารงานบุคคลไม่เป็นธรรม การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย พฤติกรรมฝ่าฝืน กระบวนการพิจารณาพรรคคดีศาล ผลประโยชน์ทับซ้อน²

มีรายงาน จากสำนักผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับจำนวนเรื่องร้องเรียนที่ได้รับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๓,๔๒๐ เรื่อง และดำเนินการแล้วเสร็จ ๒,๘๙๗ เรื่อง³ จำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนใน ๕ อันดับแรก ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑.๒ เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๒,๘๙๗ เรื่อง จำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน

อันดับที่	หน่วยงานที่ถูกร้องเรียน	รวม
๑	กระทรวงมหาดไทย	๑,๐๔๘
๒	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๔๑๒
๓	กระทรวงศึกษาธิการ	๒๑๔
๔	หน่วยงานราชการอิสระ	๑๔๔
๕	กระทรวงยุติธรรม	๑๒๕

ที่มา: สำนักผู้ตรวจการแผ่นดิน

ทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยได้ยึดหลักจริยธรรมภายใต้ประมวลจริยธรรมของสำนักงานข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๙ ซึ่งกำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ มีความเป็นกลางทางการเมือง อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล โดยจะต้องยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๙ ประการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนี้ ๑) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม ๒) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ ๓) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ๔) การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย ๕) การ

² สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, ๑๒ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน, (นนทบุรี : สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, ๒๕๕๔), หน้า ๓๐-๓๒.

³ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, รายงานประจำปี ๒๕๕๖, (นนทบุรี : สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, ๒๕๕๔), หน้า ๖๐.

ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ ๖) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วนถูกต้อง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ๗) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานรักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ๘) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ ๙) การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร และจะต้องปฏิบัติตามจริยธรรม ข้าราชการพลเรือนอีก ๑๐ ประการ ได้แก่ ๑) ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม ๒) ข้าราชการต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ๓) ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ๔) ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ๕) ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา ๖) ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดี และไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ๗) ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัดและรวดเร็ว ไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้าและใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ๘) ข้าราชการต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด ๙) ข้าราชการต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๑๐) ข้าราชการต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม⁴

จากวิกฤตการณ์ทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย ได้กลายเป็นมะเร็งร้ายของระบบสังคมไทย เห็นได้จากปัจจัยและสาเหตุหลายประการข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมที่ดิน กรมการปกครอง สังกัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นกระทรวงหลักในการบริหารจัดการและบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขประชาชน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณภัย และการพัฒนาเมือง และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดพันธกิจต่างๆ เหล่านี้ ข้าราชการจะต้องปฏิบัติต่อประชาชนอย่างมีจริยธรรม

ปัญหาฉ้อโกงหรือการคอร์รัปชัน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐจากการใช้อำนาจหน้าที่ให้คุณให้โทษ ความสะดวก หรืออุปสรรค เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนด้วยการละเลยเพิกเฉย การไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หรือการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกฎระเบียบและการกำกับดูแล ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหายต่อประสิทธิภาพของประเทศชาติโดยรวม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่อง

⁴ สำนักงานข้าราชการพลเรือน, **ประมวลจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน**. (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๕๒), หน้า ๗๓-๘๐.

จริยธรรมเพิ่มมากขึ้น ก็จะเป็นการเพิ่มภูมิคุ้มกันให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม เริ่มจากการสร้างจิตสำนึกที่ตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ และนำหลักพุทธธรรมมาร่วมบูรณาการทั้งในด้านการป้องกันคือ โลกบาลธรรม ได้แก่ หิริ คือ ความละอายชั่ว และโอตตปปะ ความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด และด้านการส่งเสริมให้องค์การเข้มแข็งขึ้นคือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ประกอบด้วย ทาน คือ การแบ่งปัน ศีลคือ การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย และ ภาวนาคือ การมีปัญญาเป็นเครื่องกำกับการทำงาน เพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การแก้ปัญหาความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติราชการให้สัมฤทธิ์ผล โดยมีคำถามในการวิจัยว่า สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการดำเนินการตามหลักจริยธรรมของข้าราชการไทย สังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นอย่างไร หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีอะไรบ้าง และตัวแบบการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีลักษณะอย่างไร โดยการนำหลักพุทธธรรมบูรณาการร่วมกับจริยธรรมของกระทรวงมหาดไทย ด้วยการเติมเต็มให้การดำเนินชีวิตทางโลกสมบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม ซึ่งมีความเชื่อมั่นว่าการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย จะเป็นต้นแบบที่สัมฤทธิ์ผลในการประยุกต์ตัวแบบจริยธรรมให้สอดคล้องกับหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานอื่นๆ และก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมโดยส่วนรวมต่อประเทศอย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการดำเนินการตามหลักจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย

๒.๒ เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย

๒.๓ เพื่อพัฒนาและนำเสนอตัวแบบจริยธรรมที่บูรณาการร่วมกับหลักพุทธธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย

๓. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นข้อมูลหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นข้อมูลรอง เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการสังเกตกำหนดขอบเขตการศึกษาได้ดังนี้

๓.๑ **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยศึกษา ๑) แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบูรณาการ ๒) แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาตัวแบบ ๓) แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจริยธรรม

๔) พัฒนาการจริยธรรมของข้าราชการไทย ๕) จริยธรรมของกระทรวงมหาดไทย ๖) หลักพุทธธรรมที่นำมาพัฒนาจริยธรรม ๗) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๘) กรอบแนวคิดในการวิจัย

๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้คือ ข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ กรมการปกครอง การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมที่ดิน และกลุ่มพระภิกษุ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านจริยธรรม ทั้งนี้ข้อมูลสำคัญจะได้รับการสัมภาษณ์คือ ข้าราชการระดับผู้บริหาร สังกัดกระทรวงมหาดไทย การสนทนากลุ่มคือ พระภิกษุ และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านจริยธรรม และจากการสอบถามคือ ข้าราชการระดับปฏิบัติการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพื่อทราบปัจจัยของการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้เพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการพัฒนาตัวแบบจริยธรรม และแนวทางการดำเนินการบูรณาการการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมข้าราชการไทย กระทรวงมหาดไทย ในบทนี้ว่าด้วยระเบียบและวิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแนวทางการวิจัยแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง คือ การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลหลัก และการวิจัยเชิงปริมาณเป็นข้อมูลรอง เพื่อเป็นส่วนเสริมและสนับสนุนให้งานวิจัยสามารถเกิดความชัดเจนลดข้อโต้แย้งและเป็นเหตุผลซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำราเอกสารทางวิชาการ ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศอันเป็นที่ยอมรับเชื่อถือที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมเพื่อการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมข้าราชการ ตลอดจนการสอบถามข้าราชการระดับผู้บริหารแล้วจึงทำการสังเคราะห์เป็นตัวแปรนำมาสร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากนั้นทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อทราบสภาพทั่วไปของจริยธรรมควบคู่กับผลการวิจัยจากแบบสอบถามทำการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ แล้วจึงนำผลการวิจัยจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกนำเสนอในขั้นตอนของการสนทนากลุ่มพระภิกษุและนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิด้านจริยธรรม เพื่อสังเคราะห์หลักพุทธธรรมและบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย

๕. ผลการวิจัย

ผลจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ทำให้ทราบองค์ความรู้ใหม่เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาจริยธรรมให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องจริยธรรมมากขึ้น จะเป็นภูมิคุ้มกันการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม โดยนำหลักพุทธธรรมคือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ และหิริโอตตปปะ บูรณาการร่วมกับประมวลจริยธรรมเป็นการส่งเสริมให้องค์กรเข้มแข็งขึ้นและเกิดภาพลักษณ์ที่ดีโดยรวมแก่กระทรวงมหาดไทย โดย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้คือรูปแบบ “SGDBD MODEL” ซึ่งจะเป็นตัวแบบที่สำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ดังนี้คือ

หิริ S=Shame (Moral Shame) เป็นความละอายต่อการทำชั่ว หรือไม่เดินทางไปสู่ความเสื่อม ข้าราชการต้องเคารพศักดิ์ศรีของตนเองที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา การประพฤติปฏิบัติชอบในหน้าที่การงานที่สั่งสมไว้ตลอดช่วงอายุงานเป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่าการทำสิ่งไม่ดีเป็นสิ่งที่ยากแม้แต่จะคิดเพราะสติระลึกได้และมีความละอายชั่ว ไม่เรียกร้อง หรือยอมจะรับซึ่งเงินทองของขวัญแก่ตนหรือญาติของตนจากการปฏิบัติหน้าที่หรือการดำรงตำแหน่งนั้น การได้มาซึ่งประโยชน์จากการไม่เสนอ ไม่ดำเนินการ หรืออนุมัติโครงการ หรือการใช้ตำแหน่งเพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษด้วยอคติทั้งต่อบุคคลอื่น อยู่บนหลักของความพอเพียงทั้งในชีวิตการดำเนินงานและชีวิตครอบครัว ตระหนักในบาปบุญคุณโทษและผลของกรรมซึ่งจะเป็นเครื่องกำกับดูแลจิตใจได้รับความสงบสุข

ทาน G=Give (Merit Acquired by Giving) เป็นการให้ที่ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน ในรูปของวัตถุสิ่งของ คำแนะนำ คำสั่งสอนที่ดี เป็นการอนุเคราะห์บรรเทาความเดือดร้อน เป็นพื้นฐานที่ส่งเสริมในการให้ที่ซื่อสัตย์ใจไม่ให้เกิดความโลภอยากได้ของผู้อื่น เป็นการขัดเกลาพฤติกรรมไม่ให้เกิดความขัดแย้งแย่งชิงเบียดเบียนกัน และยังเป็นเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจระหว่างกัน เมื่อมีจิตใจเป็นผู้ให้ก็จะไม่นำเวลาและทรัพยากรของทางราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่กระทำการใดที่สร้างความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ไม่ใช่ดุลพินิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่นให้เป็นคุณเป็นโทษเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ การไม่ถือโทษอาฆาตพยาบาทด้วยการให้อภัยทานทำให้องค์กรเกิดความสงบสุขและการประสานงานร่วมมือกันพัฒนาให้เกิดความเจริญยิ่งขึ้น

โอดตปปะ D=Dread (Moral Dread) ความเกรงกลัวต่อบาป เป็นสิ่งสำคัญของนักปกครองที่ใช้ควบคุมจิตใจให้ดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างมีความสุข การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เกรงกลัวต่อผลของการทำผิด บุคคลนั้นสามารถความเสียหายให้แก่ตนเองและผู้คนในสังคมได้ตลอดเวลา การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การหลีกเลี่ยงละเลยใช้อำนาจเกินกว่ากฎหมายกำหนด การดำเนินการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเป็นภาระของผู้อื่น การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่พวกพ้องให้ความเสมอภาคและเป็นธรรมต่อบุคคลผู้มาติดต่อหรือร้องขอโดยปราศจากผลประโยชน์ ตระหนักกลัวผลกรรมที่ตนเองกระทำจะส่งผลความทุกข์ที่เกิดจากการลงโทษทางสังคม ทางกฎหมาย และโทษภัยในอบายภูมิ หรือได้รับการลงโทษจากสิ่งที่ไม่มองเห็น

ศีล B=Behavior (Moral Behavior) เป็นความปกติ เป็นข้อปฏิบัติ เป็นกรอบที่คอยควบคุมความประพฤติทางกายวาจาให้อยู่ในความดีงาม ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น เป็นเครื่องเตือนสติให้งดเว้นการกระทำชั่ว หรือการไม่ปฏิบัติขัดแย้งต่อกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ วัฒนธรรมองค์การหรือจริยธรรมที่ดีงาม การปฏิบัติหน้าที่ที่ถูกต้องแม้จะขัดต่อความต้องการของผู้บังคับบัญชาถ้าให้คำทักท้วงตักเตือนรายงานผู้ฝ้ายืนที่กระทำขัดต่อประมวลจริยธรรม ผู้มีศีลจึงง่ายที่จะไม่ทำการละเมิดกฎหมาย ข้อบังคับ โดยใช้ช่องว่างทางกฎหมายที่เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเอง เปิดเผยให้ข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องไม่บิดเบือนเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนและพวกพ้องจนกระทบถึงสิทธิเสรีภาพผู้อื่น การยุติการกระทำที่ชื่อของตนเองและเจ้าหน้าที่ผู้อื่นในการ

ถือครองสิทธิหรือสินทรัพย์ประโยชน์อื่นใดเพื่อปกปิดสินทรัพย์ตนเอง อีกทั้งไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้แก่หน่วยงานอื่นหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนจากการดำรงตำแหน่งด้วย

ภาวนา D=Development (Mental Development) เป็นการปรับปรุง การทำให้ดีขึ้น เจริญขึ้นด้วยการพัฒนาตนเองและระบบงานให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็วถูกต้อง รอบคอบ เต็มกำลังความสามารถ ใช้งบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิประโยชน์ทางราชการด้วยความประหยัดคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ใช้ดุลพินิจเหมาะสมปราศจากอคติส่วนตน การให้ความร่วมมือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ก่อให้เกิดการประสานงานและประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม การเอาใจใส่ดูแลแนะนำของผู้บังคับบัญชาให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยความเมตตาจะช่วยแก้ไขปัญหาข้าราชการให้หมดไป ศึกษาแสวงหาวิธีการแนวใหม่เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จมากขึ้น มีความมั่นคงต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยและแสดงออกด้วยความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการสร้างความรู้ความศรัทธาทั้งในองค์กรและประชาชนเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีโดยรวมของข้าราชการ

๖. อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์จริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย สามารถอภิปรายผลการวิจัยเป็นรายด้านได้ดังนี้

๑) การยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา

หลักพุทธธรรม ที่นำมาบูรณาการเพื่อให้ข้าราชการยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม คือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ในหมวดของ “ศีล” ดังนี้คือ

๑. โครงการปฐมนิเทศข้าราชการที่เข้ามาใหม่ทุกคนให้รู้ถึงสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติในศีลธรรมคุณธรรม
๒. โครงการพัฒนาจิตใจข้าราชการทุกระดับให้ปฏิบัติในคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การถือศีล ๕ พังงธรรม และปฏิบัติธรรม
๓. โครงการติดตามและประเมินผล ส่งเสริมผู้มีความประพฤติปฏิบัติดี และลงโทษผู้ละเมิดจริยธรรมอย่างจริงจัง

๔. โครงการสร้างเสริมคนดีของสังคม ด้วยการสนับสนุนให้ข้าราชการที่ได้รับการยกย่องเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นได้เป็นผู้สาคิดหรือบรรยายทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก เช่น สถานศึกษา ในแต่ละพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่

๒) การมีจิตสำนึกที่ดีและความสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติในหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้

หลักพุทธธรรม ที่นำมาบูรณาการเพื่อให้ข้าราชการมีจิตสำนึกที่ดีและความสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติในหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ คือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ในหมวดของ “ภาวนา” ดังนี้คือ

๑. โครงการปฏิบัติธรรม การทำสมาธิให้จิตสงบ สมควรแก่การทำงาน

๒. การจัดกิจกรรมเข้าวัดฟังเทศนาธรรม หรือนิมนต์พระเข้ามาในหน่วยงาน ตักบาตรทำบุญ ทุกวันพระต้นเดือนหรือปลายเดือน

๓. โครงการอบรม เพื่อพัฒนาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหาร จัดการภาครัฐที่ดี ด้วยหลักธรรมบุญกิริยาวัตถุ ๓

๔. โครงการจิตภาวนา สร้างจิตสำนึกให้รู้คุณค่าชีวิตในระดับผู้บังคับบัญชา เพื่อการ เป็นแบบอย่างที่ดี

๓) การแยกรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของ ประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

หลักพุทธธรรม ที่นำมาบูรณาการเพื่อให้ข้าราชการแยกรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่ง หน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน คือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ในหมวดของ “ทาน” ดังนี้คือ

๑. โครงการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกพัฒนาสังคมด้วยการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ปลูกต้นไม้ ปลอ่ยปลาสู່แหล่งน้ำหรือเขตอภัยทาน ทำความสะอาดวัด สถานที่ปฏิบัติงานราชการ หรือชุมชนรอบสถานที่ทำงาน

๒. กิจกรรมส่งเสริมด้านศีลธรรมคุณธรรม เช่น ให้บุตรหลานข้าราชการที่สังกัด กระทรวง มหาดไทยศึกษาหลักธรรม ให้รางวัลเด็กผู้มีผลการเรียนดีความประพฤติดี

๓.โครงการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับ มีการทดสอบเพื่อให้ ข้าราชการเข้าใจต่อการนำไปปฏิบัติให้เกิดสัมฤทธิ์ผล สอดแทรกด้วยหลักพุทธธรรมบุญกิริยาวัตถุ ๓ ทาน ศีล ภาวนา เพื่อปลูกจิตให้เป็นผู้เสียสละ เชื้อผลแห่งกรรม

๔) การละเว้นจากการแสวงหาผลประโยชน์ที่มีขอบ โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่ กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

หลักพุทธธรรม ที่นำมาบูรณาการเพื่อให้ข้าราชการละเว้นจากการแสวงหาผลประโยชน์ที่ มิชอบ โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและ ประโยชน์ส่วนรวม คือ โลกบาลธรรม ในหมวดของ “hiri” ดังนี้คือ

๑. โครงการอบรมจิต ปฏิบัติธรรม ฟังธรรม ควบคู่กับหลักธรรมาภิบาล ปลูกฝังกฎ แห่งกรรม ให้รู้จักหลักการปฏิบัติที่เข้าถึงได้ง่ายต่อหลักการละอวยชั่วกลัวบาป หรือหิริโอตตัมปะ

๒. จัดให้มีห้องหรือบริเวณในการสวดมนต์ ทำสมาธิ ในกรมหรือสถานที่เหมาะสม

๕) การเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา

หลักพุทธธรรม ที่นำมาบูรณาการเพื่อให้ข้าราชการเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและ กฎหมายอย่างตรงไปตรงมา คือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ในหมวดของ “ศีล” ดังนี้คือ

๑. จัดโครงการเข้าค่ายปฏิบัติธรรม ๗ วัน ๗ คืน สอดแทรกหลักธรรมผลแห่งกรรม ที่จะได้รับจากการละเมตจริยธรรม และผลดีที่ได้จากการปฏิบัติธรรมและในการยึดมั่นในศีล

๒. โครงการสนับสนุนผู้ได้รับเกียรติบุคคลดีเด่นให้ความรู้ในการปฏิบัติตนที่ดีกับ นักเรียนที่ศึกษาอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ทำงาน

๖) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการประชาชนด้วย อหิชาศัยไมตรี และการไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

หลักพุทธธรรม ที่นำมาบูรณาการเพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการประชาชนด้วยอหิชาศัยไมตรี และการไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม คือ โลกบาลธรรม ในหมวดของ “โอตตปปะ” ดังนี้คือ

๑. จัดโครงการอบรมพัฒนาจิตใจให้เกรงกลัวต่อผลของการทำความชั่ว หรือ โอตตปปะ การให้ร้ายนักการเมือง หรือพรรคการเมืองที่ตนไม่ชอบ และการสนับสนุนนักการเมืองที่ไม่ มีความเกรงกลัวต่อการทำชั่ว ไม่มีคุณธรรมจริยธรรม จะต้องได้รับผลกระทบที่ข้าราชการผู้นั้นกระทำ แน่นนอน

๒. จัดกิจกรรมการสวดมนต์ ท้าวตฺรเข้าเย็น ในสถานที่ทำงานเพื่อย้ำเตือนให้ ประพฤติตัวกลัวผลแห่งกรรมชั่ว

๓. โครงการให้ความรู้ทางด้านระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับทางราชการ บทลงโทษ และตัวอย่างของการทำผิด

๔. กิจกรรมรณรงค์การใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปและในสถานศึกษาอย่างถูกต้อง
หลักธรรม ไม่ทุจริตซื้อสิทธิ์ขายเสียง

๗) การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติตามข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่าง เคร่งครัด

หลักพุทธธรรม ที่นำมาบูรณาการเพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติตามข้อมูลข่าวสารของทาง ราชการอย่างเคร่งครัด คือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ในหมวดของ “ศีล” ดังนี้คือ

๑. โครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ที่ข้อมูลข่าวสารทางราชการและ จัดให้มีการทดสอบความเข้าใจ โดยเฉพาะข้าราชการและผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลแก่สาธารณชนที่อาจกระทบถึงความสงบสุขหรือทำให้มีการละเมิดหรือใช้ช่องว่างทาง กฎหมายโดยสอดแทรกหลักธรรมคือ ศีล เพื่อทำให้สังคมสงบสุข

๒. โครงการฝึกอบรมและพัฒนาจิตใจ ให้มีสติระลึกรู กเกรงกลัวต่อผลของการละเมิด ศีลธรรมที่ติงาม การละเมิดหรือละเว้นไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนกฎหมายข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

๘) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

หลักพุทธธรรม ที่นำมาบูรณาการเพื่อให้ข้าราชการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน คือ บุญกิริยา วัตถุ ๓ ในหมวดของ “ภาวนา” ดังนี้คือ

๑. โครงการจิตภาวนา ให้ความรู้พัฒนาศักยภาพ โดยการปฏิบัติธรรม ทำสมาธิให้จิตตั้ง มั่นเพื่อผลแห่งความสำเร็จ

๒. โครงการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน และคุณธรรมทุกๆ สามเดือน ยกย่อง คนที่ประพฤติปฏิบัติชอบด้วยการประกาศเกียรติคุณ ให้รางวัล การชมเชยต่อสาธารณชน

๙) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

หลักพุทธธรรม ที่นำมาบูรณาการเพื่อให้ข้าราชการยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข คือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ในหมวดของ “ภาวนา” ดังนี้คือ

๑. โครงการเทิดพระเกียรติ กิจกรรมประกาศข้าราชการดีเด่น ผู้ดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทการปฏิบัติราชการด้วยหลักทศพิธราชธรรม

๒. โครงการถือศีลปฏิบัติธรรมวันที่สำคัญทางศาสนาถวายเป็นพระราชกุศล

๓. กิจกรรมตักบาตรทำบุญในหน่วยงานราชการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลในวาระสำคัญของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์

๑๐) การเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตนรักษาชื่อเสียงภาพลักษณ์ของข้าราชการโดยรวม

หลักพุทธธรรม ที่นำมาบูรณาการเพื่อให้ข้าราชการดำรงตนรักษาชื่อเสียงภาพลักษณ์ของข้าราชการโดยรวม คือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ในหมวดของ “ภาวนา” ดังนี้คือ

๑. ประกาศเป็นกฎกระทรวงให้มีโครงการ จัดฝึกอบรมหรือพัฒนาบุคลากรประจำปี ให้มีการปฏิบัติศีลธรรมทุกคน

๒. โครงการจิตภาวนา เพื่อสร้างจิตสำนึก ในค่านิยม ระเบียบวินัย วัฒนธรรมขององค์การ

๓. โครงการเข้าค่ายฝึกอบรมปฏิบัติธรรม ๗ วัน ๗ คืน เพื่อให้ตระหนักในคุณธรรม และจริยธรรมอยู่เสมอ

๔. โครงการเทิดพระเกียรติ กิจกรรมประกาศข้าราชการดีเด่น ผู้ดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทการปฏิบัติราชการด้วยหลักทศพิธราชธรรม

๕. โครงการถือศีลปฏิบัติธรรมวันที่สำคัญทางศาสนาถวายเป็นพระราชกุศล

๖. กิจกรรมตักบาตรทำบุญในหน่วยงานราชการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลในวาระสำคัญของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์

จากการวิจัยระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย อยู่ในระดับมาก คือ หลักพุทธธรรม ด้านโลกบาลธรรมได้แก่ หิริโอตตปปะ และพิจารณาเปรียบเทียบในส่วนของ “หิริ” อยู่ในระดับมากกว่าในส่วนของ “โอตตปปะ” สำหรับหลักพุทธธรรมที่รองลงมาคือ ด้านบุญกิริยาวัตถุ ๓ อยู่ในระดับมาก ในส่วนของ “ทาน” รองลงมาคือ “ศีล” และ “ภาวนา” ตามลำดับ อภิปรายได้ว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ด้านบุญกิริยาวัตถุ ในส่วนของ “ทาน” เป็นการช่วยเหลือ การสงเคราะห์แบ่งเบาภาระของประชาชนในจากการให้ทานเช่น การบริการด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น และเป็นมิตรทำให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้รับความนิยมนิยมชมชอบ การให้ทานแก่เพื่อนร่วมงานด้วยการถ่ายทอดวิชาความรู้ การชี้แนะ และข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องไม่ปิดบัง ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจพัฒนาองค์กรเป็นอย่างดี และการให้ทานด้วยการให้อภัย ไม่ถือเรื่องบาดหมางอาฆาตหรือแค้น ทำให้องค์การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ตามลำดับ พิจารณาในส่วนของ “ศีล” การมีศีลทำให้ผู้อยู่ร่วมกันทำงานในหน่วยงานอย่างมีความสุข ทำให้ได้รับความศรัทธาเชื่อมั่นและไว้วางใจจากบุคคลรอบข้าง และศีลทำให้ภาพลักษณ์โดยรวมของหน่วยงานดีขึ้น พิจารณาในส่วนของ “ภาวนา” ข้าราชการที่เจริญภาวนาทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจต่อความยุ่งยากในทางที่ผิด รู้เท่าทัน ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบปฏิบัติงานดีขึ้น และสามารถแก้ไขพฤติกรรมที่เคยกระทำผิดทำนองคลองธรรมได้

ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมของข้าราชการกระทรวงมหาดไทย ด้านโลกบาลธรรม คือ หิริโอตตปปะ อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การปฏิบัติของ “หิริ” ข้าราชการเกิดความละเอียดการทำให้ชั่วในการปฏิบัติหน้าที่จากการที่ตนเองเป็นคนมีศีลธรรมคุณธรรม ละเอียดการทำให้ชั่วในการปฏิบัติหน้าที่จากการที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว ละเอียดการทำให้ชั่วในการปฏิบัติหน้าที่จากการที่จากการที่ตนเองกล้าหาญและเคยทำความดีที่ผ่านมา ความละเอียดการทำให้ชั่วในการปฏิบัติหน้าที่จากการที่เกิดความกลัวเสียชื่อเสียงสถาบัน พิจารณาในส่วนของ “โอตตปปะ” การเกิดความกลัวบาป เนื่องจากกลัวโดนลงโทษทางวินัยและกฎหมายอาญาของบ้านเมือง ความกลัวบาปเพราะเชื่อในเรื่องของกรรมโทษภัยในอบายภูมิ หรือได้รับการลงโทษจากสิ่งที่มองไม่เห็น ความกลัวบาปเนื่องจากกลัวตนเอง คนรอบข้าง หรือกลัวสังคมติเตียน

การวิจัยในหลักพุทธธรรมที่แบ่งย่อยเป็น ๕ หมวด จากบุญกิริยาวัตถุ ๓ ได้แก่ ทาน ศีล และภาวนา กับโลกบาลธรรม ได้แก่ หิริ และ โอตตปปะ ระดับการปฏิบัติในหลักพุทธธรรมในหมวด “หิริ” ความละเอียด อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ข้าราชการมีความตระหนักเกิดความละเอียดในการทำให้ชั่วอันเนื่องจากความเชื่อมั่นว่าตนเองก็เป็นคนดีมีศีลธรรม ได้รับการอบรมสั่งสอนมาจากครอบครัว และการที่ไม่เคยประพฤติเสื่อมเสียชื่อเสียงมาก่อนและถ้ากระทำลงไปแล้วก็ละเอียดที่จะกระทบถึงสถาบันที่ให้การศึกษาคำสั่ง เมื่อความละเอียดขึ้นมาเป็นอันดับต้นในจิตสำนึกก็สามารถเป็นเครื่องยับยั้งไม่ให้เกิดการทำความชั่ว ร่องลงมาเป็นหมวด “ทาน” เป็นหมวดที่ข้าราชการมีความเข้าใจปฏิบัติได้ง่ายโดยเฉพาะการแบ่งเบาภาระประชาชน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยการบริการที่เต็มใจ กระตือรือร้นและเป็นมิตร ในระหว่างเพื่อนร่วมงานก็ถ่ายทอดวิชาความรู้ การชี้แนะ และการให้ข้อมูลข่าวสารที่ดี ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจพัฒนาองค์การได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการให้อภัยทานแม้จะทำด้วยความยากลำบากแต่ก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ในหมวดถัดมาคือ “โอตตปปะ” ระดับการปฏิบัติของข้าราชการให้ความยำเกรงที่เกิดจากผลกรรมที่ตนจะได้รับจากสิ่งที่มองไม่เห็นทั้งโลกนี้และโลกหน้า และการเกิดกลัวคนรอบข้างหรือสังคมติเตียนที่อาจได้รับการลงโทษทางคดี ในขณะที่หมวด “ศีล” ค่อนข้างที่จะปฏิบัติได้ยาก แต่ก็มีมีความเชื่อศรัทธาว่าจะทำให้หน่วยงานและเพื่อนร่วมงานมีความสุข ได้รับการไว้วางใจจากบุคคลรอบข้าง และทำให้ภาพลักษณ์โดยรวมของหน่วยงานดีขึ้น ซึ่งหมวดที่มีระดับการปฏิบัติที่ยากคือ “ภาวนา” เพราะยากที่ต้องอดทนต่อความย่ำแย่ในทางผิด การไม่รู้เท่าทันในอบาย การพัฒนาตนหรือการปฏิบัติงานก็ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ง่าย แต่ถ้ามีการภาวนาแล้วก็สามารถแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ดีให้กลับมาอยู่ในความถูกต้องชอบธรรมได้ ทั้งนี้หลักพุทธธรรมเป็นหลักที่กว้าง แต่ละหลักธรรมก็มีจุดเด่นและจุดดีและทุกหลักธรรมก็ส่งเสริมซึ่งกันและกันทำให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คนเรามีเพียงแต่ความละเอียดชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลังแล้วก็จะไม่เดินหน้ากระทำการในสิ่งผิดเหล่านั้น หลักพุทธธรรมจึงต้องนำมาเป็นตัวส่งเสริมสนับสนุนพร้อมกันจึงจะเกิดผลอย่างสมบูรณ์

๗. ข้อเสนอแนะ

ผลจากวิจัย “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย” โดยรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ คือ “SGDBD MODEL” ซึ่งจะเป็นตัวแบบที่สำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้คือ ๑) หิริ (S=Shame) เป็นความละอายต่อการทำชั่ว หรือไม่เดินทางไปสู่ความเสื่อม ๒) ทาน (G=Give) เป็นการให้ที่ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน เป็นการขัดเกลาพฤติกรรมไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และเป็นเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจระหว่างกัน ๓) โอตตัปปะ (D=Dread) ความเกรงกลัวต่อบาป เป็นสิ่งสำคัญของนักปกครองที่ใช้ควบคุมจิตใจให้ดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างมีความสุข ๔) ศีล (B=Behavior) เป็นความปกติ เป็นข้อปฏิบัติ เป็นกรอบที่คอยควบคุมความประพฤติทางกายวาจาให้อยู่ในความดีงาม ผู้มีศีลจึงง่ายที่จะไม่ทำการละเมิดกฎหมาย ข้อบังคับ ๕) ภาวนา (D=Development) การทำให้ดีขึ้นเจริญขึ้น ด้วยการพัฒนาตนเองและระบบงานให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการแนวใหม่เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จมากขึ้น นำมาสู่ข้อเสนอแนะต่อไปนี้

๗.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) กระทรวงมหาดไทยควรประกาศเป็นกฎกระทรวง ด้วยการนำหลักพุทธธรรมเข้ามาเป็นกฎระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบและเลื่อนขั้นยศตำแหน่ง โดยเฉพาะตำแหน่งตั้งแต่ระดับผู้บริหารขั้นต้นขึ้นไป ควรต้องเข้าโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักธรรมใดบ้าง และต้องผ่านการปฏิบัติธรรมในระดับใด เพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับภาระหน้าที่และวุฒิภาวะในการเป็นผู้นำในแต่ละระดับ

๒) ประยุกต์นำรูปแบบหลักพุทธธรรมจากการวิจัย คือ “SGDBD MODEL” มาจัดเรียงตามลำดับความสำคัญง่ายให้สอดคล้องกับหัวข้อที่จะพัฒนาอบรมให้ความรู้แก่ข้าราชการ เพื่อให้สอดคล้องในแต่ละหมวดธรรม เช่น ให้ความสำคัญที่จะปลูกจิตสำนึกในหลักธรรมเกี่ยวกับ “หิริ-ความละอายชั่ว” ถัดมาคือ “ทาน-การให้” “โอตตัปปะ” “ศีล” และ “ภาวนา” ตามลำดับ ซึ่งผลดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้ข้าราชการที่มีคุณธรรมจริยธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับตนเอง เพื่อนร่วมงานในองค์กร ช่วยการทำงานได้เป็นอย่างดี และต้องเป็นการอบรมที่มีความต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผลทั้งระหว่างการฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม

๗.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) สนับสนุนการสร้างเครือข่ายคุณธรรมจริยธรรม โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงาน ประชาชน ชุมชน มูลนิธิ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ตลอดจนจนถึงขั้นตอนการดำเนินการเพื่อร่วมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรม และกำหนดให้บุคลากรในหน่วยงานที่ได้รับการประกาศยกย่องให้เป็นบุคคลดีเด่นในการประพฤติปฏิบัติดี เป็นบุคคลเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมของเครือข่ายในทุกโอกาสหรือตามความเหมาะสม

๒) ส่งเสริมกิจกรรมในวันสำคัญโดยแต่ละหน่วยงานให้ข้าราชการได้นำสมาชิกครอบครัวเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันหรือเป็นการพบปะสังสรรค์ สร้างความสนิทสนมคุ้นเคย เพราะจะ

ทำให้ข้าราชการเหล่านั้นละลายอายุที่จะทำผิดเพราะรอบข้างมีแต่บุคคลอันเป็นที่รัก จะเป็นการช่วยเตือนสติให้ระมัดระวังความประพฤติที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อคนรอบข้าง

๓) จัดสถานที่เพื่อปฏิบัติกิจทางพุทธศาสนาในหน่วยงานเหมือนศาสนาอื่น เพราะการทำวัตรสวดมนต์ หรือปฏิบัติธรรมด้วยการทำสมาธิแม้ในช่วงสั้นๆ แต่ถ้าทำบ่อยๆ จะเป็นการย้ำเตือน ตอกย้ำจนเป็นจิตสำนึกและมีสติที่จะไม่ละเมิดคุณธรรมศีลธรรม จริยธรรม หรือกฎระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

๔) โครงการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณและโทษของการประพฤติปฏิบัติในหลักธรรม ด้วยกิจกรรมฝึกอบรม ทำเอกสารหลักธรรมแจกแก่บุคคลผู้สนใจ นิมนต์พระหรืออาจารย์ผู้ปฏิบัติธรรมมาให้ความรู้ในการรู้จักข่มใจ อดกลั้นและอดทน มีการพัฒนาจิตใจที่หนักแน่นอดทนต่อการยั่วยุบของอบายมุขหรือทางแห่งความเสื่อม

๗.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยหลักพุทธธรรมโดย

- ๑) การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมกับสถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหานักเรียนตีกัน และ
- ๒) การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อลดปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากท่าน ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ประธานกรรมการ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. กรรมการที่ปรึกษา ที่ให้คำปรึกษาชี้แนะในการปรับปรุงข้อบกพร่องด้วยดีตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งที่ท่านสละเวลาให้ความเมตตาและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สมาน งามสนิท รศ.ประณต นันทิยะกุล ผศ.ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย สำเร็จได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณ ฯพณฯ พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายวิบูลย์ สงวนพงศ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย และนายบพิตรศร ภาจิต ผู้อำนวยการสำนักงาน ศปท. มท. ที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ให้ใช้พื้นที่กระทรวงมหาดไทยในการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล รวมทั้งกลุ่มพระภิกษุ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านจริยธรรม ผู้บริหารที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึกในทัศนคติและข้าราชการระดับปฏิบัติการทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สำนักปลัดกระทรวง กรมที่ดิน กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ทำให้การศึกษาวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยทุกท่าน กราบขอบพระคุณ ศ.ดร.กฤษ เพิ่มทันจิตต์ พล.อ.ดร.บัณฑิต พิริยาสัยสันติ ดร.วัชระ ยาคุณ และ ดร.จรัส อึ้งศรีวงษ์ ที่ปรึกษาภายนอกที่ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี

ประโยชน์ใดที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบคารวะแด่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้รวมทั้งบุคลากรบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน บิดามารดา และกำลังใจจากครอบครัว และกัลยาณมิตรผู้มีจิตเมตตาทุกท่าน

หากมีข้อผิดพลาดใดๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์

มีนาคม ๒๕๕๙

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

สำนักงานข้าราชการพลเรือน. พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๕๗. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/index.php?option=com...id...> [๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘].

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, ๑๒ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน, (นนทบุรี : สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, ๒๕๕๔), หน้า ๓๐-๓๒.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, รายงานประจำปี ๒๕๕๖, (นนทบุรี : สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, ๒๕๕๔), หน้า ๖๐.

สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ประมวลจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน. (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๕๒), หน้า ๗๓-๘๐.